

KOHTI TURVALLISEMPAA TYÖPÄIVÄÄ

Työn vaarojen selvittäminen ja arviointi

Tämä ohje on päivitetty Kuopion kaupungin ”Työn vaarojen arviointi ja hallinta -ohje ” vuodelta 2004.

Työnantajan velvollisuutena on huolehtia tarpeellisin toimenpitein työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Tämä tarkoittaa sitä, että työnantajan on otettava huomioon työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön sekä työntekijän henkilökohtaisiin ominaisuuksiin liittyvät seikat. Työnantajan yleistä huolehtimisvelvoitetta rajaavat epätavalliset ja ennalta arvaamattomat tekijät, joihin työnantaja ei voi vaikuttaa.¹

Työturvallisuuslaki (738/2002 § 10) edellyttää työnantajalta konkreettisia toimia turvallisuus- ja terveysriskien arviointiin. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikilla työpaikoilla on tunnistettava työssä esiintyvät vaaratekijät sekä arvioitava niiden haitallisuus.

Työn vaarojen selvittäminen ja arviointi on tavoitteellista työpaikan kehittämistä. Terve maalaisjärki sekä työpaikalla kierteleminen avoimin silmin ja korvin, riittävät useimpien työssä esiintyvien vaarallisten asioiden havaitsemiseen. Riskien arvioinnissa kannattaa hyödyntää jo käytössä olevia toimintatapoja kuten työhyvinvointitoimikuntia, työpaikkakokouksia, viikkopalavereita ja kehityskeskusteluja. Tiedottamiseen kannattaa kiinnittää erityistä huomiota. Arviointia ei tarvitse tehdä kerralla valmiiksi, vaan siihen voidaan palata useamman kerran. Tämä on myös suositeltavaa, koska tarkoitus on, että asiaan perehdytään huolella. Kyseessä ei ole kertaluontoinen arviointi, vaan vaarojen selvittämisen tulee olla suunnitelmallista ja jatkuvaa.

Jokaisella työpaikalla on tehtävä työn vaarojen selvittäminen ja arviointi. Sen tekemiseen osallistuu koko henkilökunta ja asiapaperin tulee olla henkilöstön nähtävissä. Esimies vastaa selvityksen tekemisestä.

Arviointiin käytetään STM:n lomaketta (liite 1). Selvitys ja arviointi on tarkistettava aina olosuhteiden muuttuessa oleellisesti ja se on muutenkin pidettävä ajan tasalla. Hyvä tapa on, että arviointi käydään läpi vuosittain ja mietitään yhdessä henkilökunnan kanssa, onko tapahtunut muutoksia.

Vaarat on tunnistettava ja arvioitava kaikilla seuraavilla osa-alueilla:

1. Fysikaaliset vaaratekijät; melu, lämpötila ja ilmanvaihto ja valaistus
2. Kemiaalliset ja biologiset vaaratekijät; kemikaalit, pölyt ja kuidut, tupakointi, tulipalo- ja räjähdysvaara
3. Ergonomia; työpiste, fyysinen kuormitus, työvälineet ja –menetelmät
4. Henkinen kuormittuminen; työn sisältö (mm. yksintyöskentely, kiire, ihmissuhdekuormitus, työajat, johtaminen, työilmapiiri, väkivallan uhka, päihdeongelmat)
5. Tapaturman vaara; työympäristö, esineet ja aineet, henkilön toiminta
6. Muut mahdolliset vaaratekijät

¹ Mertanen (toim.) 2010. Työturvallisuuslaki, Soveltamisopas. Työterveyslaitos. 2011.

Tietoa aiemmin toteutuneista tai todetuista riskeistä kannattaa etsiä seuraavista lähteistä:

- työterveyshuollon työpaikkaselvitykset ja työpaikkakäyntien pöytäkirjat
- mahdollisesti aiemmin tehty turvallisuusselvitykset ja – analyysit
- työhyvinvointikyselyjen ja ilmapiiirkartoitusten tulokset
- sairauspoissaolot
- tapaturma- ja vaaratilannetiedot
- tiedot todetuista ammattitaukeista ja työperäisistä sairauksista
- työsuojelutarkastusten pöytäkirjat
- tilakeskuksen ja työsuojelun yhteiset kiinteistön turvallisuus- ja terveysolojen koontapalaverit

Työturvallisuuslain 19 §:n mukaan jokaisella työntekijällä (koskee myös esimiehiä) on velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan tapaturma- ja terveysriskeistä vastuussa oleville työnantajan edustajille. Ilmoitus on tehtävä siinäkin tapauksessa, että työntekijä on korjannut tai poistanut kyseisen vaaranaiheuttajan.

Turvallisuuden parantaminen työpaikoilla

Turvallisuuskävelyt

Turvallisuuden parantamiseksi voi tehdä työpaikalla paljon yksinkertaisilla tavoilla. Huolellisuus työtävissä on jokaisen itsestään selvä velvollisuus. Lisäksi työpaikalla on hyvä ottaa tavaksi tehdä vähintään muutaman kerran vuodessa ns. turvallisuuskävely. Siihen voi osallistua yksi tai useampi työntekijä yhdessä esimiehen kanssa. Tarvittaessa mukaan voidaan pyytää työsuojeluvaltuutettu. Turvallisuuskävelyn ideana on kiertää työyksikön tilat ja havainnoida samalla mahdollisia vaaratekijöitä ja kirjata ne ylös toimenpiteitä varten. Huomio kannattaa kiinnittää erityisesti poistumisteiden esteettömyyteen sekä pu- toamis-, liukastumis- tai kompastumisvaaroihin. Samalla voi muistuttaa mieleen mistä kohtaa löytyvät alkusammutusvälineet ja varmistaa, että jokainen tietää paloilmoitinkeskuksen (jos sellainen on) paikan sekä ilmaston hätä seis –kytkimen.

Turvallisuushavainnot, läheltä piti –tilanteet ja työtapaturmat

Turvallisuushavaintojen tekeminen kannattaa ottaa tavaksi työpaikalla. Turvallisuushavainnot ovat henkilöstön tekemiä havaintoja, joiden avulla vähennetään työtapaturmia sekä edistetään työyhteisön turvallisuutta ja työhyvinvointia. ² Turvallisuushavainnot kirjataan ja ne käsitellään työpaikkakokouksessa.

Läheltä piti –tilanteista tehdään vaaratilanneilmoitus vakuutusyhtiö Pohjolan sivuille. Näistä tilanteista pitää oppia, joten kaikki läheltä piti –tilanteet tulee käsitellä työpaikkakokouksissa. Tärkeää on pohtia, mitä voidaan tehdä, että tilanne ei toistu eikä pääse aiheuttamaan työtapaturmaa.

Tapahtuneet työtapaturmat käsitellään yhdessä. Syyllisiä ei etsitä, vaan tilanteesta otetaan oppia. Miten vastaava tilanne vältetään jatkossa? Mitä pitää tehdä turvallisuuden parantamiseksi?

² Turvallisuushavainnot, yhteistyöllä kohti turvallisempaa työpaikkaa. LähiTapiola. 2013.

Turvallisuushavainto, läheltä piti –tilanne ja työtapaturma.

Turvallinen tilanne	Lattiat ja kulkuväylät ovat esteettömiä ja siistejä.
Vaaratekijä	Jatkojohto lojuu käytävän lattialla keskellä kulkuväylää.
Turvallisuushavainto	Henkilö havaitsee, että jatkojohto lojuu käytävän lattialla kulkuväylällä.
Läheltä piti –tilanne	Henkilö kompastuu jatkojohtoon, mutta säilyttää tasapainonsa eikä loukkaannu.
Työtapaturma	Henkilö kompastuu jatkojohtoon ja loukkaa polvensa.

Jos haluat apua ja lisäohjeistusta työpaikan turvallisuuskulttuurin parantamiseksi, ota yhteyttä alueesi työsuojeluvaltuutettuun tai kaupungin työsuojelu- tai turvallisuuspäällikköön. Olemme sitä varten, että autamme tarvittaessa.

Turvallisuuspäällikkö: Pekka Karpasalo, puh. 044 718 5630, pekka.karpasalo@kuopio.fi
Työhyvinvointipäällikkö/työsuojelupäällikkö: Merja Vihanto, puh. 044 718 2261, merja.vihanto@kuopio.fi

LIITTEET:

Liite 1. Työn vaarojen selvittäminen ja arviointi –lomake

Liite 2. Riskin arviointi. Sosiaali- ja terveysministeriö, työsuojeluosasto. Tampere 2003.

LÄHTEET:

Turvallisuushavainnot, yhteistyöllä kohti turvallisempaa työpaikkaa. LähiTapiola 2013.
Työn vaarojen arviointi ja hallinta ohje. Kuopion kaupungin työhyvinvoinnin ohjelman liite. Kh 2.2.2004
Työturvallisuuslaki, Soveltamisopas. Mertanen (toim.). Työterveyslaitos. 2011
Työturvallisuuslaki 738/2002

LISÄTIETOJA:

www.ttk.fi Työturvallisuuskeskus
www.ttl.fi Työterveyslaitos
<https://osha.europa.fi> Työsuojelutietopankki